

Eskaderövningen

i Övre Norrland

En eskaderövning genomfördes i fjärde flygeskaderns regi i Övre Norrland mellan den 28 februari och 8 mars. Huvudändamålet med övningen var att pröva jaktförsvaret i Övre Norrland, att öva insats av spanings- och attackförband mot arméstridskrafter inom VI.militärområdet - med vars vinterfälttjänstövning eskaderövningen var samordnad - samt att öva underrättelsetjänsten. Därutöver ingick i övningsändamålen en mobiliseringsövning och en särskild markförsvarsövning vid flygbas.

På försvarssidan deltog, utöver bas- och strilförband J 32-förband samt även en division J 35 A. Fienden representerades i luften av en attackdivision, en spaningsdivision utrustad med S 29 samt en division J 29 och förband ingående i den s k Rajden.

Upptakten till eskaderövningen var en mobiliseringsövning. Vid denna skulle särskilt prövas i vilken utsträckning krigsmässiga flyguppdrag kunde utföras samtidigt som mobilisering genomfördes. Mobiliseringen skedde vid en spaningsbas och det var sålunda spaningsflygets förmåga till hög beredskap som sattes på prov.

Redan någon timme efter det att mobilisering anbefallts startade de tre första S 29-orna mot sina spaningsmål. Mobiliseringövnningen gick av stapeln vid en av krigsbaserna och genomfördes mönstergillt både vad beträffar inmönstring av personal och mottagning av materiel. Provet visade att den personal som berördes av övningen var väl insatt i sina uppgifter och att beredskapen för att lösa stridsmässiga flyguppdrag även under mobiliseringskedet är hög.

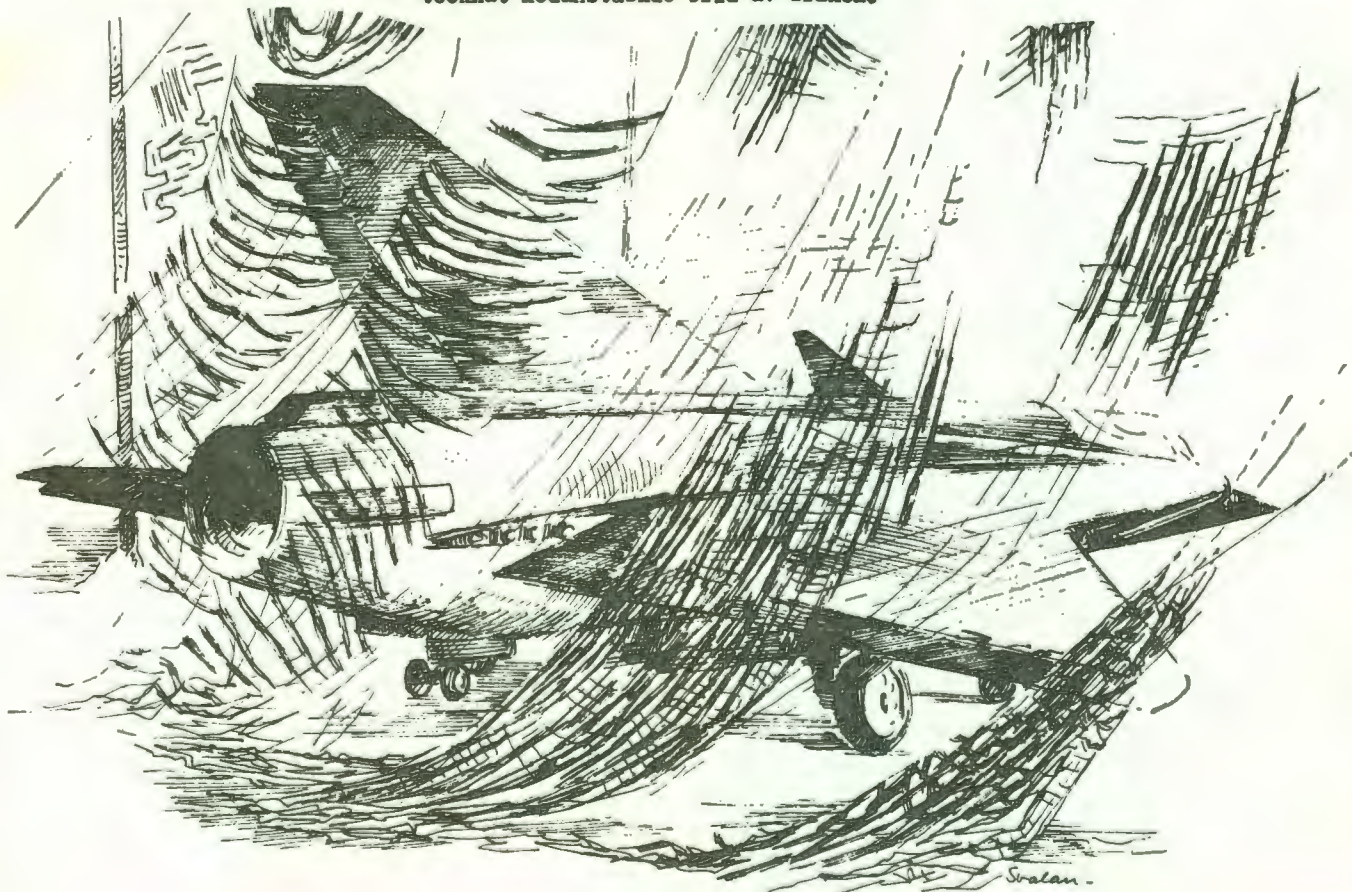
Inom underrättelsetjänsten prövades en ny princip för kartpresentation av krigsläget. Metoden gav en överskådlig och lättläst bild av hur fienden grupperat sina styrkor. Erfarenheterna var så goda att försöken kommer att fortsätta och utvidgas under kommande övningar.

Vad gäller luftförsvaret tilldrog sig under eskaderövningen kanske 35-förbandets verksamhet det största intresset. Divisionen betjänades av ett krigsorganiserat basförband. Avsikten var att dels utröna hur bas-tjänsten under krigsmässiga former skulle fungera under vinterförhållanden dels hur J 35:an bäst skulle samordnas med bas- och strilkomponenterna i Övre Norrland. Beträffande bas-tjänsten kan sägas att möjligheterna att efter ett uppdrag på kort tid göra flygplanet klart för ny insats överträffade även ställda förväntningar. Tiderna härför var avsevärt kortare än för Drakens föregångare.

När det gäller möjligheterna att utnyttja Draken för insats mot fiendliga flygplan kan den genom korta klargöringstider, hög fart och god stigförmåga, sättas in med avsevärt högre frekvens än de flygplantyper vi i denna del av landet tidigare haft tillgång till för luftförsvarsuppgifter. Samtidigt kunde emellertid konstateras att Lansen och Draken, beroende på vilket mål insatsen skulle ske emot, på ett utmärkt sätt kompletterade varandra. Sammanfattningsvis kan konstateras att baseringen av divisionen till Övre Norrland gett både bas- och strilförbanden god övning i betjäning och utnyttjande av vapensystemet J 35 A. Förarna i flygförbandet har ovittnat att eskaderövningen gett även dem många lärdomar.

Eskaderövningen var, som inledningsvis nämnts, i tiden samordnad med VI. militärområdets vinterfälttjänstövning. Anfällsförbanden, attacken och spaningen, var till stor del inriktade mot mål inom VI. militärområdets övningsområde. En flygsamverkansofficer var placerad i militärbefälsstaben och samverkan mellan arméförband samt spanings- och attackförband var också föremål för särskild övning. Några radikalt nya erfarenheter vanns väl inte inom detta område. Snarare fann man att de former, som används för denna samverkan, är bra. Däremot bestyrktes att det är väsentligt att tiden ytterligare pressas mellan uttalat önskemål om flyginsats och ef-

Konstnär Ingve Svalander, inkallad som staberedaktör under eskaderövningen, har tecknat nedanstående bild av Draken.

fektuering därav. Möjlighet därtill torde främst finnas genom att signalförbindelserna i vissa led förbättras samt att möjligheterna ökas att snabbare leverera spaningsförbandens tolkade fotoresultat till attackförbanden.

I samverkan med arméförband, som deltog i VI. militärområdets vinterfälttjänstövning, genomfördes ett särskilt övningsmoment som omfattade försvar av flygbas. Förutsättningen för denna övning i eskaderövningen var att basen, som låg nära det av fienden tagna området, på grund av den allt mera överhängande faran för att basen skulle intas av fienden, successivt utrymtes och att personalen flyttats för att upprätta en annan flygbas. Då basförsvarsövningen började den 1 mars fanns ungefär 125 man från flygvapnet kvar vid basen. De hade lämnats kvar därför att eskaderchefen bedömt det erforderligt att in i det sista hålla möjligheten öppen att hålla en grupp jaktflygplan i högsta beredskap på basen. Därutöver hade för basens försvar avdelats vissa värnförband samt personal ur luftvärnet.

Markanfallet sattes in av jägar- och fälldärmsjägarförband. Försvaret sköttes så skickligt att fienden inte kunde få grepp om basen innan försvaret fick hjälp av en stridsvagnsbataljon, som rensade basen från de smärre fientliga grupper som fått fast fot där och helt återställde ordningen. Om fredsmässiga säkerhetsskäl inte lagt hinder i vägen skulle alla flygplan vid basen hunnit undan innan fientliga patruller kunnat förhindra det. Nu blev, på grund av att startförbud utfärdats från klockan 0400, två flygplan kvar under pågående markstrider.

Även detta övningsmoment gav goda erfarenheter. Förband ur flygvapnet och armén fick tillfälle att svetsas samman under påfrestande förhållanden och man kunde konstatera att samverkan försvarens grenarna emellan under markstridsmomentet liksom i övrigt under eskaderövningen var den allra bästa.

Eskaderchefen hade tagit initiativ till att under övningen visa funktionen av luftförsvaret för företrädare för riksdag och organisationer. En av de företa övningsdagarna studerades verksamheten av riksdagsledamöter från Norrbotten och Västerbotten. En annan dag hade eskaderchefens inbjudan hörsammats av ett trettio-tal medlemmar ur FCO och TCO från Luleå, och vid ett annat tillfälle tog medlemmar ur

Luleå och Bodens reservofficersförening samt medlemmar ur fjärde flygeskaderns flygfältingenjörsförening tillfället i akt att studera flygbaser och stridsledningsorgan. Eskaderövningen, liksom VI. milo vinterfälttjänstövning, rönt stort intresse i lokalpressen.

Genomgången efter övningen bevisades av bl a överbefälhavaren som, med utgångspunkt från försvarsutredningens förslag, gav sin syn på försvarsproblemet i Övre Norrland. Vid genomgången uttalade eskaderchefen, generalmajor Odqvist, sin uppskattning av den skicklighet som visats och det uppoffrande arbete som nerlagts av all personal. Många värdefulla erfarenheter hade vunnits, som, betonade eskaderchefen, skulle göra oss skickade att bättre utföra uppgiften att i ofred försvara vårt avsnitt av landet.

*